אין קיום המצוות, און אין הפצת-התורה, כולל הפצת המעיינות.

און דאס ברענגט די תפלה און בקשת און תביעת רבים, אז עס זאל זיין די גאולה האמיתית והשלימה,

וואס דאס וועט דורך דערויף וואס ס'איז דא דער "יפוצו מעינותיך חוצה", וואס דאס ברענגט "אתי מר" דא מלכא משיחא[74],

און ער וועט בלמד זיין "את כל העם כולו" פנימיות התורה[75], ווי רש"י זאגט אין שה"ש[76] אז משיח וועט לערנען רזי ורזי דרזין דאורייתא, ובלשון פון רש"י "סוד טעמי' ומסתר צפונותי'",

במהרה בימינו ממש.

* * *

יז. דער שבת נאך ל"ג בעומר און שבת מברכים חודש סיון קען דאך אויסקומען בכמה סדרות, און בשנה זו קומט ער אויס אין פ' בהר-בחוקותי,

וע"פ תורת הבעש"ט[77] אז פון יעדער פרט דארף מען ארויס-נעמען א הוראה בעבודת ה' לבוראו - דארף מען אויך ארויס-נעמען א הוראה פון דעם וואס דער שבת איז פ' בהר-בחוקותי.

וואס אע"פ אז פ' בהר און פ' בחוקותי זיינען צוויי באזונדערע סדרות, ובכמה שנים לייענט מען זיי באזונדער - איז אבער בשעה זיי קומען צוזאמען כבשנה זו, ווערן זיי איין פרשה - פ' בהר-בחוקותי.

און ניט כמנהג תימן אז ווען צוויי פרשיות זיינען מחוברות לייענט מען ביז נאך רביעי אין דער ערשטער פרשה, בנדו"ד - ביז סוף פ' בהר, און פון חמישי און ווייטער - פון התחלת פ' בחוקותי,

נאר ווי מ'פירט זיך דא, איז רביעי כולל סוף פ' בהר און דאס ציט זיך אריין אין התחלת פ' בחוקותי,

ביז אז דער עולה לתורה צו רביעי מאכט א ברכה לפני' ולאחרי' אויף רביעי וואס איז כולל אין זיך סוף פ' בהר און ההתחלת פ' בחוקותי צוזאמען[78].

וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז ס'איז דא א הוראה

- פון -

----

74) ראה אגה"ק דהבעש"ט - נדפסה גם בריש ספר כש"ט (הוצאת קה"ת). 75) ראה לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו. 76) א, ב. 77) כש"ט הוספות אות קכז-קכט. וש"נ. 78) בכ"ז - ראה לקו"ש כטו"מ השל"ח ס"ג ובהנסמן שם בהע' 24-25.

פון פ׳ בהר בפ"ע, און א הוראה פון פ׳ בחוקותי בפ"ע, און דערנאך איז דא א הוראה פון פ׳ בהר און פ׳ בחוקותי צוזאמען.

וע"פ הורת הבעש"ט געבראכט דורך דעם אלטן רבי׳ן[79], אז דער שם פון א זאך גיט ארויס דעם תוכן פון דער זאך - איז פארשטאנדיק, אז כאטש די צוויי סדרות זיינען צוויי סדרות בשלימות מיט כו"כ ענינים, איז אבער דער תוכן פון דער גאנצער סדרה (עכ"פ אן ענין עיקרי פון דער סדרה) גיט זיך ארויס אין איר נאמען.

ובמילא קען מען ארויסנעמען די הוראות פון די צוויי סדרות פון זייערע נעמען.

יח. דער נאמען "בהר" גייט אויף "הר סיני" (ווי ער איז גלייך דערנאך ממשיך אין פסוק).

וואס אין "הר סיני" זיינען דא דריי אופנים ווי מ׳רופט דאס אן:

א) אמאל רופט מען אים אן "הר סיני", ווי דער לשון הפסוק דא אין ר"פ בהר, ועד"ז אין סוף פ׳ בחוקותי.

ב) אמאל רופט מען אים אן "סיני", ווי דער לשון המשנה הראשונה אין פרקי אבות - "משה קבל תורה מסיני".

וואס כאטש אז משה האט מקבל געווען כל התורה "בסיני", כולל אויך "פרטיהן ודקדוקיהן", ווי רש"י ברענגט בר"פ בהר[80], און רש"י נוצט דעם לשון "מה ענין שמיטה אצל הר סיני" - פונדעסטוועגן איז דער לשון אין פרקי אבות "משה קבל תורה מסיני" (אן דעם ווארט "הר").

ג) אמאל רופט מען אים אן "הר", ווי דער נאמען פון אונזער פרשה איז "בהר" אן דעם ווארט "סיני", כמנהג ישראל.

וואס אע"פ אז דער טעם בפשטות פארוואס א נזער פרשה ווערט אנגערופן נאר מיט דעם ווארט "בהר" (און ניט "בהר סיני"), איז דערפאר וואס אלע פרשיות האבן נאר איין ווארט אלס נאמען,

[וואס דאס איז קיין סתירה ניט דערצו וואס אנדערע רופן אן פ׳ ברכה, "וזאת הברכה" (צוויי ווערטער)[81], ווארום מ׳געפינט אין לקו"ת (ועד"ז בכ"מ) אז זי ווערט אנגערופן נאר בשם "ברכה"] -

- איז -

----

79) שעהיוה"א בתחלתו. 80) וראה לקו"ש בהר תשל"ו בשוה"ג להע׳ 2. 81) רמב"ם הל׳ תפלה פי"ג הי"ב. סדר הפלוה כל השנה בסופן. סידור רסג, רע"ג. ועוד.

הנהת הת׳ בלתי מוגה

איז אבער דערפון גופא וואס די פרשה ווערט אנגערופן ע"פ מנהג ישראל וואס "תורה הוא"[82], מיט דעם אייך נאמען "בהר" - איז פארשטאנדיק, אז אין דערויף איז אויך דא א הסברה ובמילא - א הוראה.

ועד"ז זיינען דא הודאות פון די אנדערע צוויי אופנים אין "בהר סיני" - "בהר סיני", און "סיני" (און "בהר").

יט. והביאור בזה:

בשעת מ׳זאגט "בהר סיני" איז מען מדגיש דעם ענין וואס הר סיני איז געווען "מכיך מכל טוריא"[83]: ד.ה. ער איז טאקע א הר, אבער ביחד עם זה איז ער "מכיך בכל טוריא", וואדום "הר תבור" און "הר הכרמל" זיינען "הרים גבנונים", משא"כ "סיני" איז "שפל" מכולם[84], ד.ה. וואו נאר א הר - איז הר סיני נידעריקער פאר אים.

בשעת מ׳זאגט "סיני" (אן "בהר") איז דאס מדגיש דעם ענין פון שפלות אליין.

בשעת מ׳זאגט "בהר" (אן "סיני") איז דאס מדגיש דעם ענין פון הגבהה אליין.

וואס לכאורה איז דאס אינגאנצן ניט פארשטאנדיק:

דאס וואס מ׳זאגט "בהר סיני" איז פארשטאנדיק: פון איין זייט דארף טאקע זיין דער ענין השפלות, "מכיך בכל טוריא" ("סיני"), אבער ביחד עם זה דארף זיין דער ענין פון "שמינית שבשמינית"[85] ("הר"),

וכמבואר אין ספרי מוסר, און עד"ז איז מובן מהמבואר אין די מאמרים קצרים פון דעם אלטן רבי׳ן[86], און דערנאך אין תו"א[87], דער טעם לזה, בכדי אז מ׳זאל ניט זיין כאסקופה הנדרסת, וכמבואר אין מפרשי ש"ס[88], אז די מדה פון "שמינית שבשמינית" איז געווען א מדה קטנה בימים ההם.

ועד"ז איז פארשטאנדיק דאס וואס מ׳זאגט "סיני" אליין, דער ענין פון שפלות אליין, ווי די צווייטע דעה אין גמרא דארטן אז אויך "שמינית שבשמינית" דארף ניט זיין, נאר "לא

- מינה -

---

82) ראה תוד"ה נפסל - מנחות כ, ב. 83) ראה לקו"ת במדבר טו, סע"ב ואילך. וראה היב"ע עה"פ שופטים ה, ה. תהלים סח, יז. 84) ראה מדרש תהלים (באבער) עה"פ סח, יז. 85) ראה סוטה ה, א. 86) מאמרי אדה"ז (הנחות הר"פ) ס"ע יב ואילך. 87) מג"א צא, ב. הוספות שם קיט, ג ואילך. 88) ראה פרש"י ד"ה אחד משמונה בשמיניה - סוטה שם.

מינה ולא מקצתה", וואס דער טעם לזה איז אז "אין אני והוא יכולין לדור בעולם"[89].

אבער ווי קען מען זאגן דעם ענין פון "בהר" אליין (און "סיני") - ווי קען זיין נאר דער ענין פון הגבהה, ס'איז דאך "אין אני והוא יכולין לדור בעולם"?!

כ. איז דער ביאור בזה, אז אמאל דארף אויך זיין אזא עבודה וואס באשטייט נאר פון הגבהה:

די גמרא[90] זאגט אז "כל ישראל בני מלכים הם", און אין תקו"ז[91] שטייט נאכמער - אז אידן ווערן אנגערופן "מלכים הם".

וואס די הנהגה פון א מלך איז אין אן אופן פון "ואתהלכה ברחבה"[92], ביז אז א "מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול"[93] (ניט ווי אן "אב שמחל על כבודו" וואס "כבודו מחול"[94]), וואס דאס איז אויך דער ענין פון "מאן מלכי רבנן"[95].

ובעבודת האדם בפועל:

וויבאלד אז מ'געפינט זיך אין גלות, דארף דאך לכאורה זיין דער ענין פון "אל תתגרה בגוי קטן"[96] ועאכו"כ "בגוי גדול", און "דינא דמלכותא דינא"[97]-

זאגט כ"ק מו"ח אדמו"ר[98] אז די נשמה איז קיינמאל ניט געגאנגען אין גלות, און דערפאר ווען עס קומט צו אן ענין אין אידישקייט איז ניטא דער ענין פון "דינא דמלכותא דינא"[99], ניטא דער ענין פון "אל תתגרה".

און וויבאלד אז אידן זיינען "מלכים" איז "מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול":

בא א מלך איז טאקע דא דער ענין הביטול, אבער ווען עס קומט צו אן ענין וואס רירט אן אין כבודו של המלך - איז "אין כבודו מחול", ער דארף זיך שטעלן בכל התוקף דאס ניט דערלאזן!

ווארום כבוד המלך איז פארבונדן מיטן כבוד פון מלך מלכי המלכים הקב"ה, און מיט כבוד התורה - איז בשעת מ'רירט אן זיין כבוד רירט מען אן דעם כבוד פון תורה און דעם כבוד פון דעם אויבערשטן אליין!

- וואס -

---

89) סוטה שם. 90) שבת סז, א. 91) בהקדמה (א, ב).
92) ל' הכתוב - תהלים קיט, מה. 93) קידושין לב, א. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ג. 94) קידושין שם, סע"א. 95) ראה גיטין סב, סע"א. 96) ראה פסחים קיג, א. 97) גיטין י, ב. וש"נ. 98) לקו"ד כרך ד תרצב, א-ב. 99) ראה אנציקלופדי' תלמודית בערכו ס"ג (ע' ש). וש"נ.

וואס דערפאר איז יעדער איד, וואס ער איז א "מלך", טאר ניט מוחל זיין אויף זיין כבוד ווען עס קומט צו אן ענין פון אידישקייט, און בנוגע צו דעם ענין פון אידישקייט איז ער קיינמאל ניט געגאנגען אין גלות, במילא דארף ער ניט און טאר זיך ניט רעכענען מיט קיין "דינא דמלכותא דינא", און מיט "אל תתגרה".

און ווען ס'קומט צו אן ענין וואס דער איד דערהערט אז דאס רירט אן זיין התקשרות מיט אידישקייט, און זיין התקשרות מיטן אויבערשטן - איז "אפילו קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה'", ווי עס שטייט אין תניא[100], וואס מס"נ איז דער גרעסטער "ואתהלכה ברחבה" וואס קען נאר זיין.

כא. און די הנהגה פון א אידן אין אן אופן פון "ואתהלכה ברחבה" מיט דער גאנצער ברייטקייט, איז קיין סתירה ניט דערצו וואס עס דארף זיין דער ענין הביטול -

ווי דער רמב"ם[101] ברענגט בנוגע צו מלך יהושפט, אז "אפילו לתלמיד חכם הי' עומד מכסאו ומנשקו וקורא לו רבי ומורי", ד.ה. א הנהגה אין אן אופן פון ביטול,

אבער ווען איז דאס געווען, נאר בצנעא ווען דאס האט ניט אנגערירט דעם ענין המלכות, ווי דער רמב"ם איז דארטן ממשיך: "במה דברים אמורים בזמן שיהי' המלך בביתו לבדו הוא ועבדיו יעשה זה בצנעה, אבל בפרהסיא בפני העם לא יעשה, ולא יעמוד מפני אדם כו'", ווארום ווען עס רירט אן דעם ענין המלוכה דארף די הנהגה זיין אין אן אופן פון "ואתהלכה ברחבה", וואס דאס איז א נקודה עיקרית אין הנהגת המלוכה.

וואס אין דערויף איז אויך באשטאנען דער חילוק צווישן שאול מיט דוד, וואס בא שאול איז געווען "באחת" און דאס האט שוין גורם געווען אז "עלתה לו", משא"כ בא דוד איז געווען "בשתים" און פונדעסטוועגן "לא עלתה לו"[102] - ווארום בא שאול איז דער "אחת" געווען אן ענין וואס האט אנגערירט זיין מלכות, אז ער האט זיך געפירט היפך פון ברייטקייט ווי א מלך דארף זיך פירן דורך נאכגעבן דעם עם, האט דאס גורם געווען אז "עלתה לו", משא"כ די "שתים" בא דוד זיינען ניט געווען אין דעם ענין המלכות, איז "לא עלתה לו".

כב. וואס דאס איז די הוראה פון "בהר" אליין (אן דעם

- ווארט -

----

100) ספי"ח. וראה גם שם פכ"ה. 101) הל' מלכים שם ה"ה.
102) יומא כב, ב.

ווארט "סיני"), אז ווען עס קומט צו אן ענין פון אידישקייט, וואס רירט אן אין דעם וואס אידן זיינען "מלכים" - דארף זיין די הנהגה אין אן אופן פון "וההלכה ברחבה", מ'דארף גיין ווייטער און ניט נתפעל ווערן פון קיין זאך, ניט פון "דינא דמלכותא דינא", ניט פון "אל תתגרה" - נאר מ'דארף גיין און מקיים זיין דאס וואס אידישקייט מאנט.

וואס דא איז ניט דער פירוש אז ער גייט בכוונה מגרה זיין דעם גוי, און בכוונה היפך דעם ענין פון "דינא דמלכותא דינא" - נאר ער גייט ווייל ער איז א איד וואס דארף מקיים זיין דעם רצון פון אויבערשטן, און בכדי דאס צו דורכפירן שטעלט ער זיך ניט אפ פון קיין זאך.

וע"ד ווי דאס איז געווען בא אברהם אבינו, וואס ער האט אויפגעפענט די וועג פאר אלע אידן:

בשעת ער איז געגאנגען צו דער עקידה דורכצופירן רצון הקב"ה, און ס'איז געווארן א נהר בדרך[103], איז ניט אז אברהם איז געגאנגען אין דעם נהר בכדי צו אנרייצן דעם שטן וכיו"ב - נאר ער איז געגאנגען אין דער וועג וואו דער אויבערשטער האט געוואלט ער זאל גיין, "אל המקום אשר אמר לו האלקים"[104], איי ס'איז דא א נהר באמצע, וועט זיך דאס מסתמא שפאלטן, האט ער געטראכט, ווארום ער איז דאך א "הר" - ער גייט אויספירן דעם רצון פון דעם אויבערשטן!

כג. וואס די הנהגה אין אן אופן פון "בהר", "וההלכה ברחבה" איז טאקע ניט אלעמאל דער אופן ווי מ'דארף זיך פירן,

ווי לדוגמא בא מ"ת האט געדארפט זיין "משה קבל תורה מסיני", נאר די הנהגה פון "סיני", ביטול, אן דעם ענין פון "בהר" - ווארום בשעת משה האט מקבל געווען די תורה האט ער געדארפט זיין בתכלית הביטול.

ביז אז "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"[105], ביז אויך פאר גוים, ווי דער פירוש פון דעם אלטן רבי'ן[106] אין דעם פסוק, אז "מכל האדם" איז כולל אויך גוים, וכמדובר אמאל בארוכה[107], בנוגע צו די צוויי גירסאות אין דער משנה אין פרקי אבות[108], "והוי שפל רוח בפני כל אדם", אדער ווי די צווייטע גירסא "בפני כל האדם", וואס דער חילוק ביניהם איז:

- אויב -

----

103) תנחומא וירא כב. 104) וירא כב, ג. 105) בהעלותך יב, ג. 106) סה"מ תקס"ב ע' נא. וראה גם תו"ח שמות קכ, ב. 107) ראה "השובות וביאורים" סי"ב (ע' 59 ואילך). לקו"ש ה"ד ע' 1212 ואילך. וראה גם לקו"ש חי"ג ריש ע"ג 31 ובהע' 12* (ובשוה"ג) שם. 108) פ"ד מ"י.

אויב עס שטייט "אדם" (אן א ה"א) מיינט דאס נאר אידן, ווארום "אתם קרויין אדם"[109], משא"כ אויב עס שטייט "האדם", איז דאס כולל אויך גוים, ווי תוספות[110] זאגט.

ואע"פ אז בא משה האט געדאדפט זיין די הנהגה אין אן אופן פון ביטול לגמרי בשעת ער האט מקבל געווען די תורה, "משה קבל תורה מסיני", ועד"ז דארף זיין די הנהגה בכמה ענינים -

איז אבער בזמנים ומעמדים ומצבים מיוחדים דארף זיין די הנהגה אין אן אופן פון "בהר", מיט א תוקף און א בריטקייט,

און איינע פון די זמנים איז, ווען מ'לייענט בתורה, מלשון הוראה[111], פ' בהר - וואס דעמולט דארף מען דערפון ארויסנעמען די הוראה אז די הנהגה דארף זיין אין אן אופן פון "בהר".

כד. דער נאמען "בחוקותי" גייט בפשטות אויף דעם סוג מצוות וואס זיינען חוקים.

וכידוע[112] אז אין מצוות זיינען דא דריי סוגים: משפטים, עדות און חוקים:

משפטים זיינען די מצוות וואס זיינען פארשטאנדיק ע"פ שכל, און ווי די גמרא[113] זאגט אז "אילמלא לא ניתנה תורה (ח"ו[114]) היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה וכו'".

עדות זיינען מצוות וואס זיינען ניט איינגאנצן ע"פ שכל, אבער דאס לייגט זיך אויך אין שכל צו טאן, ע"ד דער ענין פון זכר ליציאת מצרים, בכדי מ'זאל ניט זיין קיין כפוי טובה, וכיו"ב.

חוקים זיינען מצוות וואס זיינען איינגאנצן ניט ע"פ שכל, "חוקה חקקתי גזירה גזרתי"[115], ביז אז "אין לך רשות להרהר אחרי'"[116].

וואס לפ"ז איז איינגאנצן ניט פארשטאנדיק בנוגע צו "בחוקותי" בפרשתנו:

- גלייך -

----

109) יבמות סא, רע"א. 110) ד"ה ואין - יבמות שם.
111) זח"ג נג, ב. 112) ראה גם ד"ה אם בחוקותי ה'ש"ת פ"ד (סה"מ ה'ש"ת ס"ע 90 ואילך). 113) עירובין ק, סע"ב.
114) ראה לקו"ש ח"ג ע' 890 הע' 12. 115) תנחומא חקת ג.
שם, ח. במדב"ר פי"ט, א. שם, ח. 116) פרש"י ר"פ חקת. וראה גם מדרש תהלים (באבער) ט, ב.

גלייך בהמשך לזה וואס עס שטייט "אם בחוקותי תלכו וגו׳", שטייט[117] "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה וגו׳", מיט די אלע פרטים אין דעם שכר וואס מ׳באקומט אויב עס וועט זיין "בחוקותי תלכו", ביז צו שכר רוחני - "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם"[118], און "ואולך אתכם קוממיות"[119] -

איז דאס דאך א סתירה צו דעם גאנצן ענין און תוכן פון "בחוקותי": דא זאגט מען אז עס דארף זיין "בחוקותי", אז מ׳דארף מקיים זיין מצוות פון דעם אויבערשטן נאר דערפאר וואס דער אויבערשטער האט אזוי געהייסן אן קיין שום טעם, "חוקה חקקתי גזירה גזרתי", ביז אז "אין לך רשות להרהר אחרי׳", און גלייך בהמשך לזה זאגט מען דעם גאנצן שכר וואס ער וועט באקומען אויב עס וועט זיין "בחוקותי תלכו", ד.ה. אז ער איז מקיים דעם "בחוקותי" דערפאר וואס ער וועט באקומען דעם שכר, און ניט דערפאר וואס "חוקה חקקתי גזירה גזרתי"?!

כה. איז דער ביאור בזה, אז היא הנותנת:

דער אויפטו פון א איד איז ניט נאר אז ער איז מקיים דעם סוג פון חוקים דערפאר וואס "קדשנו במצותיו וצונו", אן מאכן השבונות ע"פ שכל - נאר אז אויך די מצוות אין דעם סוג פון משפטים און עדות, וואס זיי לייגן זיך ע"פ שכל, איז ער אויך מקיים אין אן אופן פון חוקים[120],

ד.ה. ניט דערפאר וואס אזוי לייגט זיך ע"פ שכל, און דערפאר וואס אזוי איז דאס ביי א "חתול" אדער ביי א "נמלה" - נאר דערפאר וואס "חוקה חקקתי גזירה גזרתי", אן קיין שום הסברות ע"פ שכל, "אשר קדשנו במצותיו וצונו".

וואס דערפאר שטייט גלייך נאך "בחוקותי" "ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳" מיט דעם גאנצן שכר וואס מ׳וועט אויף דערויף באקומען -

ווארום דוקא בשעה מ׳זאגט צו דעם שכר וואס א איד וועט באקומען דורך דערויף וואס ער וועט זיך פירן אין אן אופן פון "בחוקותי תלכו", איז דאס מדגיש דעם אמת׳ן ענין פון "בחוקותי": ניט קוקנדיק אויף דערויף וואס דער איד ווייסט אז ער וועט באקומען א שכר אויף זיין עבודה, "ונתתי גשמיכם בעתם גו׳" - איז ער ניט מקיים די מצוה צוליב דעם שכר, נאר צוליב דעם וואס דאס איז "בחוקותי", "חוקה חקקתי גזירה גזרתי" -

----

117) פרשתנו כו, ד. 118) שם, יב. 119) שם, יג.
120) ראה סה"מ קונטרסים ח"א קפ, א. ה׳ש"ת ס"ע 57. שם ע׳ 91. ובכ"מ.

הנחה הת׳ בלתי מוגה

גזרתי", ביז אז ער איז אפילו ניט מהרהר אחרי׳.

ד.ה. אז מ׳זאגט אן דעם אידן בפירוש: דו זאלסט וויסן זיין אז ס׳איז דא א שכר וואס דו וועסט באקומען אויף דיין עבודה, אבער דו זאלסט בפירוש ניט מקיים זיין די מצוה צוליב דעם שכר, נאר צוליב דעם וואס אזוי האט דער אויבערשטער געהייסן.

כו. דערנאך גיט צו די פרשה אז מ׳וועט ניט נאר באקומען דעם שכר פון "ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳", וואס דאס איז א שכר גשמי, נאר אויך יעודים רוחניים, "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם", וואס דאס איז דער תכלית השלימות פון אלע יעודים רוחניים. והביאור בזה:

דער רמב"ם איז מבאר אין הל׳ תשובה[121] אז דער גאנצער ענין פון שכר גשמי איז נאר צוליב דעם אז מ׳זאל ניט האבן קיין בלבולים אין עבודת ה׳, אבער ניט אז ס׳איז נוגע האבן דעם שכר; אמיתית ענין השכר זיינען די יעודים רוחניים.

איז בשעת מ׳רעדט וועגן א איד וואס אים איז דער גאנצער ענין פון גשמיות ניט נוגע - איז ביי אים קיין אויפטו ניט אז ער וועט מקיים זיין "בחוקותי" ניט צוליב דעם שכר גשמי, "ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳", וואס מ׳וועט אויף דעם באקומען, נאר צוליב דעם ציווי ה׳.

וואו איז ביי אים מודגש די עבודה אין אופן פון "בחוקותי" - איז דאס דוקא ווען מ׳זאגט אים אז ער וועט באקומען שכר רוחני, ביז צו דעם תכלית השלימות פון שכר רוחני, "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם" - און אעפ"כ זאל ער מקיים זיין די מצוה ניט צוליב דעם שכר, נאר דערפאר וואס "חוקה חקקתי גזירה גזרתי", צוליב דעם וואס דער אויבערשטער האט אזוי געהייסן.

וואס דערפאר איז ניט גענוג צו זאגן אין פ׳ בחוקותי נאר שכר גשמי, און עס איז אפילו ניט גענוג צו זאגן שכר רוחני וואס איז ניט דער שכר בתכלית השלימות - ווארום דאס איז כולל נאר אזוינע וואס ווערן נתפעל פון דעם שכר, און במילא איז בא זיי א תידוש אז ניט קוקנדיק אויף דעם שכר זיינען זיי מקיים די מצוה ניט צוליב דעם שכר, נאר צוליב דעם וואס דער אויבערשטער האט אזוי געהייסן טאן;

נאר מ׳מוז אויך זאגן דעם תכלית השלימות פון שכר רוחני, "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם", וואס דאס איז דער ענין וואס א מצוה איז מלשון "צוותא וחיבור"[122] -

- און -

---

121) פ"ח. 122) לקו"ת פרשתנו מה, ג. ד"ה הנ"ל ה׳ש"ת.

און פונדעסטוועגן זאגט מען דעם אידן אז אפילו אז דורך דער מצוה וועט ווערן א צוותא וחיבור צווישן אים מיטן אויבערשטן, איז נישט צוליב דעם זאל ער מקיים זיין די מצוה, נאר צוליב דעם וואס דאס איז רצון ה'!

ובלשון הידוע[123] "אילו נצטוה להטוב עצים", וואס ער טוט גארנישט אויף דערמיט, וואלט ער דאס אויך געטאן.

כז. דערנאך גייט צו די פרשה די עונשים וואס מ'וועט באקומען אויב מ'וועט נישט מקיים זיין "בחוקותי תלכו גו'".

וואס דאס איז נאכמער מדגיש דעם ענין פון "בחוקותי":

דער קיום המצוה דארף נישט נאר זיין נישט צוליב דעם העכסטן שכר רוחני וואס מ'וועט באקומען, ביז אפילו נישט צוליב דעם צוותא וחיבור וואס וועט ווערן צווישן אים מיטן אויבערשטן -

נאר אפילו נישט צוליב דעם שלילת העונש וואס מ'וועט באקומען אויב מ'וועט נישט מקיים זיין די מצוה.

וואס לכאורה אויף דעם קען דער איד טענה'ן:

מילא בנוגע צו דעם שכר, איז ער מוותר אויף דעם גאנצן שכר, און ער איז מקיים א מצוה נאר צוליב דעם וואס דאס איז דער רצון ה';

אבער בנוגע צו דעם העדר העונש - וויל ער נישט מוהר זיין, ווארום ס'איז דאך א דבר הכרחי אין עבודת ה' אז ער זאל נישט האבן קיינע עונשים, ווי דער רמב"ם שרייבט אז מ'דארף האבן גשמיות בכדי צו נישט האבן קיין בלבולים אין עבודת ה'!

זאגט מען אים אז אעפ"כ דארף זיין הנהגה זיין אין אן אופן פון "בחוקותי", און מקיים זיין א מצוה נישט טראכטנדיק אפילו וועגן דעם עונש וואס ער וועט באקומען צוליב העדר קיום המצוה.

כח. וואס דאס איז דער ענין פון "בחוקותי", אז דער איד לייגט אלץ אוועק-אויף א זייט, סיי שכר גשמי, סיי שכר רוחני, סיי אפילו דעם ענין פון עונשים רח"ל - און ער איז מקיים דעם רצון פון דעם אויבערשטן נאר צוליב דעם וואס דער אויבערשטער האט אזוי געהייסן, "אשר קדשנו במצותיו וצונו", וואס "חוקה חקקתי גזירה גזרתי", און "אין לך רשות להרהר אחרי'".

- וואס -

----

123) לקו"ת שלח מ, א. וראה גם המשך תרס"ו ע' נד.

הנחת הת' בלתי מוגה

וואס דאס איז דער אמיתית הענין פון מס"נ, אז ניט נאר וואס ביי אים איז דא מסירת נפש און מסירת הרצון[124] פון זיין נפש הבהמית, נאר אויך - מסירת נפש און מסירת הרצון פון זיין נפש האלקית:

דער טבע און דער רצון פון דער נה"א איז - צו זיין שטענדיק פארבונדן מיט דעם אויבערשטן, ביז אז "א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין ח"ו א נפרד מאלקות"[125], און דאס איז דער אמיתית הרצון פון יעדן אידן, אפילו אויב דאס קומט ניט אראפ בהבנה והשגה שלו, און אפילו אויב ער ווייסט ניט דערפון, ווי דער רמב"ם[126] פסק'נט.

קומט צוגיין פ' בחוקותי און זאגט דעם אידן אז ער זאל זיך מוסר נפש זיין און מוסר זיין דעם רצון פון זיי נה"א, און ער זאל מקיים זיין א מצוה ניט דערפאר וואס דורך דערויף ווערט א "צוותא וחיבור" צווישן אים מיטן אויבערשטן, "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם", וואס דאס איז דאך רצונה האמיתי פון דער נפש האלקית -

נאר דערפאר וואס דאס איז דער רצון פון דעם אויבערשטן, אן קיין אנדערע חשבונות.

און אפילו אז דער ענין וואס זיין נה"א וויל כסדר זיין פארבונדן מיט אלקות קומט אראפ אין הבנת והשגת האדם, אז ער פארשטייט אזוי ע"פ שכל, ובמילא פארשטייט ער ע"פ שכל פארוואס ער דארף מקיים זיין מצוות -

זאגט מען אים אז אין פרשה ראשונה דק"ש שטייט ניט נאר "בכל מאדך", נאר עס שטייט אויך "בכל לבבך ובכל נפשך" - ד.ה. אז דער ענין פון "בכל מאדך" דארף זיין ניט נאר אין ענינים פון מס"נ, וואס ער פארשטייט בלא"ה ניט, נאר דער "בכל מאדך" דארף אויך דורכנעמען "בכל לבבך" און "בכל נפשך", אז אויך די ענינים וואס ער וויל האבן, אדער ענינים וואס ער פארשטייט ע"פ שכל - זאל ער זיי מקיים זיין ניט צוליב דעם וואס ער וויל אזוי און צוליב דעם וואס ער פארשטייט אזוי - נאר צוליב דעם וואס דער אויבערשטער וויל אזוי, "בחוקותי".

כט. און אז מ'פירט זיך אין אן אופן פון "בחוקותי", אז "בחוקותי תלכו", אז אין דער מס"נ גופא גייט מען "מחיל אל חיל" -

- איז -

----

124) ראה תו"א מקץ לו, ב. ובכ"מ. 125) היום יום ע' סד. וראה גם סה"מ ה'שי"ת ריש ע' 115. ובכ"מ. 126) הל' גירושין ספ"ב.

איז דעמולט זאגט צו דער אויבערשטער - "אם בחוקותי תלכו", וואס "אין אם אלא לשון תחנונים", ווי די גמרא זאגט אין ע"ז[127], ד.ה. אז נוסף לזה וואס יעדער ציווי פון דעם אויבערשטן איז אויך א סיוע און נתינת כח, האט מען אויך דעם סיוע מיוחד פון "אם בחוקותי תלכו" -

וועט ער געבן סיי שכר גשמי און סיי שכר רוחני - אז עם וועט זיין "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו", אין דער "ארץ" הידועה ("הארץ") - "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"[128],

ביז אז נאך אין זמן הגלות וועט זיין "ואולך אתכם קוממיות", "בקומה זקופה"[129].

און מ'זאל דערנאך זוכה זיין צו קומען אין ארץ ישראל כפשוטה, למטה מעשרה טפחים, אין אן אופן פון "מיד הן נגאלין" בלשון הרמב"ם[130],

במהרה בימינו ממש.

* * *

ל. די צוויי ענינים המבוארים לעיל, דער ענין פון "בהר", און דער ענין פון "בחוקותי", זיינען לכאורה ניט נאר צוויי ענינים נפרדים, נאר אויך צוויי ענינים הפכיים, וואס דריקן זיך אוים אין צוויי הפכיות'דיקע הנועות אין עבודת האדם:

דער ענין פון "בהר" אין עבודת האדם, איז - די תנועה פון הגבהה און מציאות - אז וויבאלד די נשמה איז ניט געגאנגען אין גלות, און זי איז איצטער אויך ניט אין גלות - דערפאר דארף עבודת און הנהגת האדם זיין ווי א מלך, בתכלית ההרחבה, "ואתהלכה ברחבה".

דער ענין פון "בחוקותי" איז פונקט א פארקערטע תנועה - די תנועה פון ביטול און העדר המציאות - אז אלץ וואס ער טוט דארף זיין בלויז צוליב דעם וואס "חוקה חקקתי גזירה גזרתי", בלויז צוליב גזירת הקב"ה,

ביז אז "אין לך רשות להרהר אחרי'": ער האט טאקע שכל, חכמה בינה ודעת - ער דארף דאס אבער אלץ מבטל זיין, און מקיים זיין די מצוה בלויז דערפאר וואס אזוי וויל דער אויבערשטער.

און דא איז ניט דער פשט אז ער קען ניט מהרהר זיין

- און -

----

127) ה, סע"א. 128) עקב יא, יב. 129) תו"כ (הובא בפרש"י) עה"פ. 130) הל' תשובה פ"ז ה"ה.